

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗААУДИТОРНОЇ РОБОТИ З ОБДАРОВАНОЮ МОЛОДДЮ

Кожного року наш коледж поповнюється новими студентами, які мають мету:

- оволодіти якісними знаннями з базових та спеціальних дисциплін;
- отримати вищу освіту;
- стати кваліфікованими фахівцями.

Але розвиток суспільства на сучасному етапі потребує не лише кваліфікованого спеціаліста, а людину ініціативну з неординарним мисленням, що здатна знаходити нестандартні рішення – тобто – обдаровану людину.

Тому одним із пріоритетних напрямів нашого коледжу, так як і державної освітньої політики є турбота про обдаровану й талановиту молодь. Адже саме вона є потенціалом держави, який буде визначати шляхи розвитку науки, техніки, економіки, мистецтва.

Сьогодні у період становлення нових суспільних відносин, в Україні зростає попит на обдаровану особистість, на творчих, інтелектуально й духовно розвинених громадян.

У Національній доктрині розвитку освіти зазначено, що *«освіта – основа розвитку особистості, суспільства, нації та держави, запорука майбутнього України. Система освіти має забезпечувати розвиток у дітей і молоді творчих здібностей, підтримку обдарованої молоді і дітей»*.

Отже, головним напрямком концепції розвитку навчального закладу нового типу є пошук, підтримка й організація роботи з обдарованою

молоддю, яка вирізняється насамперед високим інтелектом і творчим потенціалом у сферах точних, гуманітарно-природничих та соціальних наук.

Виявлення і розвиток здібностей молоді має відбуватись на всіх етапах їх становлення, навчання і виховання, для того потрібні зусилля не лише викладачів, а й психолога, адміністрації, батьків, та й усього суспільства.

Поряд з виявленням обдарованих студентів і забезпечення умов, що сприятимуть максимальному розкриттю їх можливостей, важливою також є підтримка творчості, оскільки саме вона забезпечує можливість самореалізації.

Тому метою нашої роботи є:

- визначення організаційних, науково-практичних та психолого-педагогічних заходів з розробки та впровадження ефективних методів і технологій пошуку обдарованих студентів;
- створення умов для всебічного розвитку й розкриття інтелектуального та творчого потенціалу талановитої молоді;
- стимулювання творчого самовдосконалення, сприяння самореалізації обдарованих студентів у сучасному суспільстві;
- формування високопрофесійного, спрямованого та творчу діяльність колективу.

За для досягнення цієї мети необхідно вирішити ряд завдань:

- упровадження в навчально-виховний процес сучасних науково-методичних концепцій, форм і видів діяльності;
- розробка шляхів пошуку і відбору обдарованих студентів;
- створення системи психолого-педагогічного супроводу та підтримки обдарованої молоді;
- створення сприятливих умов для інтелектуального, духовного, морально-естетичного, фізичного розвитку студентів та надання можливості для їх самореалізації;
- виховання національно свідомого громадянина України;

- надання можливості всім учасникам навчально-виховного процесу реалізувати власні творчі здібності на основі дослідницько-пошукової та наукової діяльності;
- розробка методичних рекомендацій стосовно навчання та розвитку обдарованих студентів;
- створення належних умов для вдосконалення педагогічної майстерності працівників коледжу в роботі з обдарованою молоддю;
- здійснення просвітницької та видавничої діяльності;
- створення системи стимулювання інтелектуально й творчо обдарованих студентів та педагогічних працівників для підвищення ефективності їхньої діяльності.

Робота з обдарованою і талановитою молоддю в нашому навчальному закладі має наступні етапи:

- підготовчий етап;
- пошуково-діагностичний;
- навчально-розвиваючий;
- науково-практичний;
- підсумковий.

Під час перебігу **підготовчого етапу** проводяться наступні заходи:

- ✓ *вивчення питань, пов'язаних з проблемою виявлення, розвитку та роботи з обдарованим студентством.*
- ✓ *визначення напрямків роботи по даному питанню;*
- ✓ *створення творчої групи по роботі з обдарованою і талановитою молоддю;*
- ✓ *організація функціонування робочих груп;*
- ✓ *розробка творчою групою плану роботи з обдарованою та талановитою молоддю на навчальний рік;*
- ✓ *проведення аналізу науково-методичного забезпечення роботи з обдарованими студентами;*
- ✓ *створення проекту «Обдарованість».*

Підготовка до роботи з обдарованою молоддю має містити:

1. Формування знань (уявлень) про те, що таке обдарованість і обдаровані діти, які особливості їхнього навчання й розвитку, методи і форми виявлення, навчання й розвитку обдарованих дітей у різних умовах.

2. Формування особистісного становлення до обдарованого (як і до будь-якого іншого) учня не як до об'єкта педагогічного впливу, а як до суб'єкта спільної конструктивної педагогічної взаємодії, у ході якої відбувається навчання й розвиток учнів (в ідеалі – і самого педагога).

3. Навчання основних організаційних форм, психологічних і дидактичних методів практичної роботи з обдарованими дітьми в освітніх установах різного типу та різних освітніх середовищах (сімейному, шкільному, позашкільному).

4. Знайомство з роботою освітніх установ різного типу, які працюють з обдарованими дітьми.

Творча група у своїй діяльності керується наступною ***нормативно-правовою базою:***

Конвенція ООН «Про права дитини»

Програма національного фонду «Україна – дітям»

Програма національного фонду «Обдаровані діти»

Державна національна програма «Освіта» (Україна XXI ст.)

Указ Президента «Про додаткові заходи щодо забезпечення розвитку освіти в Україні»

Указ Президента «Про додаткові заходи щодо державної підтримки обдарованої молоді»

Указ Президента «Про гранти Президента України для обдарованої молоді»

Концепція громадянського виховання особистості в умовах української державності

Положення про Малу академію наук, наукові товариства учнів та студентів

Творчій групі у своїй діяльності важливо керуватись наступними **принципами:**

- принцип розвиваючого навчання;
- принцип індивідуалізації та диференціації навчання;
- врахування вікових можливостей;
- принцип випереджуючого навчання;
- принцип свободи вибору студентами виду навчальної діяльності;
- різноманітність пропонованих навчальних послуг для реалізації здібностей студентів;
- використання ситуації успіху для підвищення самооцінки студентів;

Під час **пошуково-діагностичного етапу** проводиться наступна робота:

- ✓ створення банку діагностичних методик для виявлення обдарованих і здібних студентів;
- ✓ провівши діагностику з використанням поданих певних методик, психолог разом з кураторами та керівниками студій, гуртків, секцій виявляють студентів з високим рівнем здібностей серед першокурсників коледжа;
- ✓ заповнення діагностичних карток: «Картка обліку індивіда з яскравими проявами здібностей до окремих видів діяльності», або картку, яка глибше демонструє рівень обдарованості підлітка – «Картка обдарованості»;
- ✓ розподіл виявлених студентів згідно з класифікацією типів обдарованості: *інтелектуальний, академічний, художній, креативний, психомоторний (спортивний), лідерський (соціальний)*;
- ✓ створення банку даних обдарованих та здібних студентів.

Особливості навчально-розвиваючого етапу

Для того щоб розвивати обдарованість, потрібно створити умови, аби іскра в душі дитини могла розгорітися. Це залежить від батьків, вчителів, викладачів.

Якщо хист від Бога не плекати, якщо здібності від батька-матері не розвивати, якщо розум від природи не посилювати інтелектом освіти - цвіт таланту ніколи не розквітне на повну силу. Кожний небайдужий освітянин мусить працювати для поглиблення інтелекту свого вихованця та підвищення рівня її розумового розвитку.

Розвиток індивідуальних здібностей і обдарованості дітей, забезпечення їхньої самореалізації є одним із завдань *особистісно зорієнтованого навчання*. Для цього викладачі, куратори, керівники гуртків повинні:

- визначити мету, створити план (програму) і режим роботи обдарованого підлітка, забезпечити циклічність, тривалість навчання згідно з віковими та індивідуальними особливостями обдарованої дитини;

- **стимулювати постійний самоаналіз та свою самоосвітню діяльність;**

- забезпечити наукову насиченість змісту освіти відповідно до можливостей, здібностей, інтересів та потреб обдарованого студента чи учня. Також надзвичайно важливим є мотивація діяльності обдарованого студента.

Наприклад, Р.М. Грабовська вважає, що „... люди, початково менш здатні, але цілеспрямовано вирішуючі власну, особисто значущу задачу, виявляються в реалі реалі, більш продуктивними, ніж більш обдаровані, але менш зацікавлені” [3, с. 59].

Науково-практичний етап роботи з обдарованими студентами забезпечується участю студентів в олімпіадах, роботі секцій МАН, конкурсах, виставках, фестивалях, що проводяться в коледжі, місті, області та Україні. Далеко неповний перелік заходів, у яких беруть участь здібні, талановиті та обдаровані студенти, наведено нижче.

Конкурси та виставки:

- ✓ «Найрозумніший», «Що? Де? Коли?»
- ✓ конкурс на кращу навчальну групу
- ✓ конкурс кращого малюнка на тему «Весняні барви»
- ✓ конкурс читців, присвячений Дню народження Т.Г. Шевченка
- ✓ виставка-конкурс робіт молодих художників Київської області «Палітра тисячоліть»
- ✓ виставка «Краса руками молодих»
- ✓ літературний конкурс «Я – Київщини гордість»
- ✓ Всеукраїнський конкурс кращих творів молодих українських літераторів «Гранослов»
- ✓ Всеукраїнський конкурс творчих проєктів «Місто очима молодих»
- ✓ Всеукраїнський фотоконкурс «Молоде обличчя України»
- ✓ коледжанський фотоконкурс присвячений Дню Землі
- ✓ фотоконкурс «Київщина очима молодих»
- ✓ Міжнародний конкурс «Журналістський першоцвіт»
- ✓ конкурс технічної творчості
- ✓ конкурс «Кращий студент року»
- ✓ огляд-конкурс колективів аматорського мистецтва вищих аграрних закладів I-II рівня акредитації
- ✓ міжнародні конкурси «Кенгуру», «Левеня», «Колосок», «Соняшник», «Геліантус»
- ✓ участь у роботі секцій МАН.

Олімпіади: з природничих дисциплін, з гуманітарних дисциплін, зі спеціальних дисциплін.

Фестивалі:

- ✓ фестивалі пісні: «Будемо жити», «Софіївські зорі»
- ✓ міжнародний фестиваль молодіжних театрів «Рампа – 2012»
- ✓ Всеукраїнський молодіжний фестиваль «Перлини сезону»

Проекти та акції:

- ✓ Всеукраїнський проєкт «Моє місто – моя Європа»

- ✓ молодіжна акція : «Молодь – за здоровий спосіб життя»
- ✓ «Збережемо парк «Олександрія»
- ✓ Молодіжна акція «Чистий берег»

Предметні тижні: математики, української мови та писемності, хімії, екології.

На підсумковому етапі відбувається:

- ✓ аналіз роботи творчої групи;
- ✓ планування роботи з обдарованими, здібними і талановитими студентами на наступний навчальний рік;
- ✓ нагородження грамотами, дипломами, цінними подарунками, переможців олімпіад, конкурсів, змагань, учасників виставок, фестивалів, учасників гуртків аматорського мистецтва;
- ✓ відзначення найкращих представників студентства іменними стипендіями, грамотами, дипломами, цінними подарунками.

Отже, аналіз структури і змісту понять обдарованості дозволяє зробити наступні висновки:

1. Обдарованість – інтегративна якість особистості, що представляє собою взаємодію інтелектуальних і творчих здібностей, поряд з яскраво вираженою пізнавальною потребою.
2. Важливими елементами структури інтелекту є інтелектуальні здібності, мотивація та креативність.
3. Наявність здібностей забезпечує дитині можливість результативної діяльності у певному напрямку.
4. Наполеглива мотивація орієнтована на досягнення мети.

Мотив (від франц. *motif* – „спонукальна причина”) – психічне явище, що стає спонуканням до діяльності. З точки зору виховання, для інтелектуального розвитку особливо важливим є те, що більшість дослідників сучасності дотримуються позиції, згідно з якою, ключовою характеристикою потенціалу особистості слід вважати не видатний інтелект або високу креативність, як

вважалося раніше, а саме мотивацію, оскільки індивід розвиватиме й удосконалюватиме саме ті види діяльності, які є добре мотивованими.

5. Прагнути сформувати фахівців із широким кругозором, творчим мисленням, практичним складом розуму, здатних забезпечити високий рівень розвитку виробництва і побудувати екологічно стабільне суспільство, виховувати особистість, яка сприймає життя як найвищу цінність, формувати основи здорового способу життя, екологічної культури та національної самосвідомості, а також розвивати індивідуальні якості особистості, котра за своєю природою схильна до того чи іншого виду діяльності – покликання гурткової роботи. Саме вона задовольняє потребу й цікавість учасника до певного виду діяльності, розвиває його природні задатки, загальні та спеціальні здібності, активізує творчість, дозволяє своєчасно виявляти обдарованість, здійснювати допрофесійну підготовку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Про освіту: Закон України . – К. : Генеза, 1996.
2. Доровский А. И. Сто советов по развитию одаренности детей / А.И. Доровский. – М. : Рос. пед. агентство, 1997. – 310 с.
3. Запісочна Л. Засоби розвитку творчості дитини / Л. Запісочна // Біологія. – 2012. – №5. – С. 23-32.
4. Зубова С. Психолого-педагогічний супровід роботи з обдарованими та здібними дітьми. Семінар-практикум для керівників гуртків / С. Зубова, О. Мельниченко // Школа. – 2008. – №10(34) – С. 61-67.
5. Ковбасенко Л. Мала академія наук України як пріоритетна форма позашкільної освіти / Л. Ковбасенко // Обдарована дитина. – № 5. – С. 30-34.
6. Кульчицька О. І. Творча обдарованість. Специфіка дитячої обдарованості. / О.І. Кульчицька // Обдарована дитина. – 2000. – №1. – С. 3-11.
7. Пихтіна Н. Концепція роботи з обдарованими дітьми / Н. Пихтіна // Школа. – 2010. – №9(57). – С. 5-32.

8. Слободянюк Л. Система роботи з обдарованими дітьми в позаурочний час / Л. Слободянюк, Т. Прокопова // Школа. – 2008. – №10(34) – С. 67-95.
9. Ткаченко В. Створення системи роботи з обдарованими дітьми / В. Ткаченко // Школа. – 2011. – №2(62). – С. 12-15.
10. Шейко В. М. Організація та методика науково-дослідницької діяльності : Підручник. / В. М. Шейко, Н. М. Кушнарєнко. – Вид. 5-те. – К. : Знання, 2006. – 307 с.
11. http://www.kname.edu.ua/images/stories/Licey/Nay4naia_robota/deti.pdf
12. <http://novosvit.pp.ua/vyyavlennya-obdarovanyh-ditej/>

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Заяць Євдокія Дмитрівна, викладач природничих дисциплін, спеціаліст
II категорії

Технологічно-економічний коледж Білоцерківського національного
аграрного університету

Тел.: 0456353393

Електронна адреса: kartinka1306@gmail.com